

Carla van Bree*, 19 januari 2024, Sed Vitae
“Winter in de kunst” of: “Ideeënrijkdom in een guur seizoen”

Kleine ijstijd

“Jagers in de sneeuw” van Pieter Bruegel de Oude toont een puur winters landschap. Op het ijs spelen kinderen een soort ijs ‘curlen’; het is dan Ook Michel den Dunk “Het meisje met de zwavelstokjes”

Winter letterlijk en figuurlijk

Hoe kwamen we aan de winter?

Persephone/Proserpina is door haar oom HADES geroofd (onderwereld)

Persephones moeder Demeter (godin van landbouw en gewassen) verwaarloost uit verdriet haar taken. Gevolg: er groeit niets meer en hongersnood dreigt.

Tussenkomen Zeus: Persephone blijft een ½ jaar onder de grond bij Hades => herfst en winter en een ½ jaar bij haar moeder Demeter => lente en zomer

zie voor het volledige verhaal => <https://nl.wikipedia.org/wiki/Persephone> (mythologie)
[zie ook een schilderij van Rembrandt uit 1631]

Op het Timpaan van Vézelay St. Madelaine, 1220-1232, staat de (eerste?) verwijzing naar de seizoenen met afbeeldingen van:
de Waterman = jan-febr;
de Winter - brood snijden;
Steenbok;
Boogschutter: slachting varken = sept.
Man met sleutel: personificatie van dec.

Zie Rijksmuseum Amsterdam van Pierre Cuypers:
sterrenbeelden cycli: seizoenen, levensfasen
plantenwereld, dierenriem, levensfasen van mannen.

Middeleeuwen 1411-1416

Gebedenboek drie Gebroeders Van Limburg +

Barthél van Eyck voor hertog van Berry
plus sterrenbeelden in een religieus boekwerk.

Boerenlandschappen en -interieurs: vanwege de kou

en gemis aan ondergoed gaan rokken en broeken omhoog, om de warmte dichtbij te laten komen

...

Gebroeders van Limburg tonen eigentijdse situaties. Dat is nieuw voor die tijd.

Pieter Bruegel de Oude schilderijen per 12 maanden [april-mei is verdwenen]

okt-nov Bergen op achtergrond (=> heeft die onderweg naar Italië gezien)

dec-jan De jagers in de sneeuw

In “Aanbidding door de wijzen” zie je vallende sneeuw

Brabants dorp 1563: Kindje sleet op de onderkaak van een paard ... door een nazaat van De Oude.

Truc van de boeren toen: een Vogelklep gebruiken, om vinken te vangen door ze met een zwaar voorwerp te pletten.

PRENTEN Pieter Bruegel de Oude

Schaatsers bij de St.Jorispoort, Antwerpen 1858.

Altijd een gevallen man zonder onderbroek en/of een plassende of poepende ... humor;

En, later toegevoegd, een toepasselijke tekst als levensles.

Maerten/Marten van Valckenbosch:

maanden van het jaar nov/febr 1580-1590

"de verloren zoon" Lucas 15 bladeren bruin, dus in november eigentijdse bezigheden

Driekoningen staan voor januari, aanbidding van Jezus*.

Ook hout kappen, schaatsen plus het Habsburgse vaandel met adelaar in een boom.

Adriaen Collaert nr Maerten de Vos:

de vier seizoenen gravures 1570-1618

Aeolos uit die serie

God van de wind. Wintergroenten -Stormen - Schaatsen - Breidel in zijn hand staan voor matigheid. Want de winter is het seizoen waarin je maat moet houden mbt lusten ...

Giuseppe Arcimboldo

Opbouw mbt de elementen =>

Lente - lucht. Zomer-vuur. Herfst-aarde. Winter-water afwisseling in profielen...?

Citrus

Denis Boutemie: twaalf maanden nov-dec-jan-feb; dec - jan. Vuurwerk. Kroon [zie Rijksprentenkabinet voor illustraties)

Hendrick Avercamp Winterlandschap met schaatsers 1608, ook met 'boertige' bezigheden.

** kunst werd in die tijd door 'iedereen' gekocht

[Wanneer ijzeren schaatsen??? → opgezocht → al rond 1200]

Romantiek

Casper David Friedrich: Abdij in het eikenbos 1809-1810. => ruïne van een kerk.

Impressionisten

Camille Pissarro "Route de Versailles" in de avond 1871 zomers.

Idem in de winter ..., warm koud
schaduwen krijgen in die tijd kleur
paars/lila

David Hockney 2006

Cocky Verweij, Publicaties

- * Zij gaat een hele cyclus over de kunstgeschiedenis voor HOVO geven ...
- ** In latere religieuze boeken staan geen sterrenbeelden.

David Hockney, op 17 mei 2006 schilderend aan Woldgate Woods, East Yorkshire

